NĂM THỨ MƯỜI. — SỐ THỨ 1601

MỖI SỐ. 0$02

NGÀY THỨ TƯ 19 JUILLET 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

BÁO

	Một năm	Sáu tháng	Ba tháng	Một tháng
Một năm.	0$ 00	6$ 80	3$ 50	1$ 30
Các làng và				
Các công sở	»	8$ 00	4$ 00	1$ 50
Sáu tháng.	3$ 00	»	2$ 00	0$ 80
Ba tháng.	1$ 50	1$ 75	»	0$ 40
Một tháng.	0$ 50	0$ 60	0$ 30	»

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : J. B. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN VĂN TỐ
Rédacteur en chef : PHẠM HUY LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN VĂN LUẬN

Adresse télégraphique
TRUNG BẮC TÂN VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 160

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 m 065 de large.

4e page
Une seule insertion. . . . 0$ 30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$ 18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Thế nào đáng gọi là tân-nhân-vật ?

Tân-nhân-vật ! Tân-nhân-vật ! Đó là một danh-từ rất qui-hóa để chỉ một hạng người rất qui hóa ở trong xã-hội Việt-Nam ta ngày nay đó ! Phải, xã-hội nước nhà bây giờ đang qua một thời-kỳ mới mẻ, tất phải có những nhân vật mới, dù tài dù trí, thì mới có thể đắt dìu quốc-dân lên chốn vũ-đài rực rỡ được. Những hạng người cứ bo-bo thủ cựu, cứ một lòng thờ-phụng những cái cổ tục di-truyền từ đời thượng-cổ đến giờ, còn ngoài ra không biết có gì là hay là lạ cả, những hạng người nhất thiết không chịu dung-hợp mới cũ như thế, tuy rằng không phải là toàn đờ toàn hại cả, song ngày nay không thể trông mong vào những hạng người đó để nước nhà một ngày một tiến-bộ được. Muốn cho nước nhà được chóng trèo lên bực ngọn cái thang văn-minh mà ngày nay các nước đang đứng vững vàng kia, tất phải có một hạng người khác hẳn thủ-cựu trên kia, phải có người [illegible] biết dùng tài-trí một cách tòng-tân, tức là hạng gọi là tân nhân-vật vậy.

Nhưng [illegible] chung quanh ta xem những ai xứng đáng với cái danh-từ tân-hoa ấy ? Ai là người mà quốc dân còn thể kỳ-vọng để đưa dường dắt lối cho mình, cho khỏi vấp vấp, cho khỏi lạc đường ? Ai là người có thể công cử làm toán tiên-phong cho đạo thám-hiểm ngót hai mươi triệu giống Việt-Nam để chóng tìm ra được những cái kết-quả mỹ-mãn của cái văn-minh về giới hạ ? Ai là người xứng đáng cái tên « tân-nhân-vật » ở xã-hội nước nhà ngày nay ?

Phải, nào ai là tân-nhân-vật ở nước ta bây giờ ? Câu hỏi thực khó trả lời thay ! Trước khi phân rõ thế nào là xứng đáng với cái tên qui-hóa ấy, ta tưởng nên nói qua về những hạng người mà phần nhiều quốc-dân thường tưởng lầm là hạng tân-nhân-vật của nước nhà ngày nay đó.

Trong một xã-hội bao giờ cũng có hai phần : một là nam-giới, hai là nữ-giới. Đã dành nam-giới bao giờ cũng có công nhiều trong việc tiến-bộ của quốc dân, song bên nữ-giới không phải là không có một cái ảnh-hưởng quan-trọng về phương-diện đó. Vậy thì ta phải phân biệt tân-nhân-vật ra làm hai hạng mới là công bình cho : một là tân-nhân-vật về nam-giới, hai là tân-nhân-vật về nữ-giới.

A. *Về nam-giới.* — Về bên nam giới, những ai đáng gọi là tân-nhân-vật ở trong xã-hội Việt-Nam bây giờ ?

1° Tân-nhân-vật có phải là hạng cử chiếu chiến đèn là thắng một bộ Âu-phục rất hợp thời trang; khi thì giảm ba ông đi bách-bộ trên đường, khi thì một vài cặp phới trên xe chạy như gió, thoạt mới trông thấy ai không bảo là một hạng Âu-học tinh thông, thế mà người đầu khi việc không thành câu, lúc nói không hợp mẹo ... tân-nhân-vật có phải là hạng đó không ? Ôi, tân-nhân-vật ở đâu hạng đó ! Hạng đó công-chúng đã ban cho một cái tên ngày nay từ Bắc chí Nam ai cũng biết là cái [illegible] xinh xắn « Công-tử Bột » đó !

Hạng đó trông có cái về hợp thời kỳ mới mẻ của nước ta ngày nay, song ngẫm thay chỉ có cái vỏ mà thôi, chứ trong thật là rỗng tuếch, vì thế nên bọn ấy chỉ là một hạng « văn minh ngoài mặt » thôi, chớ không thể bảo là tân-nhân vật được.

2° Tân-nhân-vật có phải là hạng hoặc vận theo Âu trang, hoặc mạo lối Pháp-Việt (nửa tây, nửa ta) mà đi đến đâu cũng là giờ tiếng tây, ở chỗ nào cũng là nói tiếng Pháp, đem tỏ ra là mình thuộc về hạng có tân-học không ? Là hạng nói tiếng Pháp ở trong nhà để khoe tài với những thôn đê lóc mắt lóc tai kẻ quê mùa ngu muội không ? Hạng này tuy rằng có ít nhiều tân-học, nói tiếng Pháp cũng khá, vẫn tiếng Pháp cũng thông, song chỉ dùng cái tiếng qui-hóa kia để doa nạt đồng bào, cho cái tinh thần đẹp đẽ của cái văn-chương đệ-nhất hoàn cầu ấy vị tất đã thấu thái được chút nào ! Như thế thì hạng này chỉ là hạng « văn-minh đầu lưỡi » chớ không phải là hạng tân-nhân vật của nước nhà được.

3° Tân-nhân-vật có phải là hạng vì nhờ tân-thân phú hộ hoặc vì một lẽ nào gì mà có một cái công-nghiệp khá gọi là to được, rồi nhân cái tiếng của ấy mà ăn ở theo một cách tối tân : khi song mã quanh Hoàn-kiếm Tây-hồ, khi ô tô đi Đồ-sơn Tam-đảo, giao-thiệp rất với những nhà tân-học trứ-danh, đi lại rất với những bậc quý quan quyền thế, còn họ hàng thân thuộc ở chốn thôn quê ra ăn mặc cũ kỹ thì lánh mặt ẩn-mình ...

Tân-nhân-vật có phải là hạng « Trưởng-giả học lâm sang » ấy không ? Nếu xét cách ăn ở, nếu xét lối giao-thiệp, thì trưởng là một hạng tôi văn-minh, chẳng khác chi các nhà đại-phú-hào bên Âu bên Mỹ mà ta thường nghe tiếng xưa nay. Nhưng xét về phương diện tinh-thần về đường học-thức thì trường của họ, thì ôi thôi ! ta có thể nói là phần nhiều chẳng khác chi bác Giu-đăng Jourdain, của Molière tiên-sinh vậy. Thế thì tân-nhân-vật ở xã hội Việt-Nam ta ngày nay cũng không ở hạng này mà ra nào !

(*Còn nữa*) B. G.

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các liệt quí ông nào mua thì gửi tiền cho ; hễ không có tiền gửi theo giấy [illegible] thì bản-quán không trả lời. — Mua báo thì tính từ rằm hoặc mùng một không kỳ trước đi cho gọn.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

HAVAS

Paris, ngày 17 Juillet 1922

Cái vấn-đề bồi-thường

Nước Đức đã nộp được 32 triệu về kỳ-hạn ngày 15 Juillet.

Cuộc hội-nghị La Haye

Trong bức thư của phái-bộ nước Nga có nói rằng những lời lẽ của phái bộ nói trước kia liệt-quốc không hiểu rõ. Vậy phái-bộ nước Nga xin triệu-[illegible] đồng không coi về việc nước [illegible] để lại thương nghị nữa.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 18 Juillet 1922

Hội Vạn-quốc

Tòa Trí-sự hội Vạn-quốc đã bội-nghị ngày hôm thứ hai tại Londres. M. Balfour chủ-tọa. Đại-biểu nước Pháp là M. Viviani, đại-biểu nước Bỉ là M. Hymans ; đại biểu nước Ý là M. Imperiali ; đại biểu nước Nhật-bản là Nam tước Ishi. Trong chương-trình có sự bàn vấn-đề sau này :

Việc ấy quyền cai trị Á và việc ủy-quyền cai-trị. Các vấn-đề tiền-dân Bắc, Hung-gia-lợi, Bỉ-lộ, và Albanie.

Ngoài các vấn-đề đã kể trên này, hội-đồng lại còn xét bản tờ trình của viên tổng thư-ký về việc đem đầy đàn bà con trẻ [illegible] về nước mình thuộc-phiên.

Các báo Hà-kỳ có đăng một bức thư của M. Hughes nói rằng dân nước Hoa-kỳ không có chân trong hội Vạn-quốc, song cũng muốn dự vào công việc của tòa Thẩm-phán liệt-quốc La Haye. Như ý nước Hoa kỳ có dự vào việc tuyển cử các quan thẩm-phán, thì Hoa-kỳ mới dự vào công-việc của tòa thẩm-phán ấy.

Cuộc hội-nghị về tiếng Pháp

Cuộc hội đồng về tiếng Pháp trong các xứ về hạt Đông-bang hội-nghị ở Marseille vẫn làm công việc. M. Pierre Paris chủ sự viện Pháp-học ở Madrid sẽ trình bày về Tây-ban nha ; quan Giáo-sư Maurice Muguon sẽ trình bày về nước Ý ; M. Justin Godard sẽ trình bày về xứ Albanie M. Lachaize sẽ trình bày về nước Bảo ; M. Auguste sẽ trình bày về xứ Syrie ; M. Picard sẽ trình bày về nước Hy-lạp ; M. Maurice Parmet sẽ trình bày về nước Thổ-nhĩ-kỳ ; M. Pelisse du Rasnes sẽ trình bày về nước Ai-cập ; Cha Dhormе sẽ trình bày về xứ Palestine.

Việc nước Đức

Hội-đồng thành-phố Munich định quyết rằng các biểu hiệu của hoàng-tộc ở Bay ère đặt ở các công sở và các học-đường sẽ bỏ đi.

Chánh phủ Đức lại báo cho chánh phủ Pháp rằng các bản giao-ước ở Wiesbaden sẽ bắt đầu thi hành từ ngày 20 Juillet.

Việc xứ Đông phán

Chánh-phủ Anh-cát-lợi có báo cho hội Hàng hải và Thuộc-địa rằng ở Đông-phủ đã nổ một cuộc quyên tiền để dựng một ngôi tượng thống chế Galliéni ở Paris. Hiện đã quyên được hơn 500.000 quan rồi.

Á-rập và Do-thái

Ở Mecque có điện tín gởi đến hội-đồng ở Ai-cập có về việc xứ Palestine nói rằng hàng chục vạn người hành-hương hiện tình phẫn-đối những lời tuyên cáo của M. Balfour. Quốc vương Hussein xứ Ai-cập có nói rằng ngài nhất quyết bảo hộ các độc quyền của Nhà thờ Omar ở Jérusalem.

Việc xứ Ukraine

Đạo quân Quá-kích toàn những người ở xứ Ukraine đã bỏ trại mà đi, họ mang cả khí giới và đồ đạc đi theo. Quân lính của chánh phủ Xô viết và quân lính về đạo quân ấy, hai bên đã khai chiến với nhau. Đảng quân lính giết những tướng quân lệ của chánh phủ Quá-kích đóng ở trong các miền Artwin và Ardahan. M. Lubersac đi phái bộ ở Ukraine về có soạn một bản tờ trình về cái thảm trạng của các tỉnh thành lớn. Ở Kharkow, các nhà quyền binh đóng cửa các bệnh viện, vì không đủ thuốc và không thực mà phân phát nữa. Ở Odessa, thì thấy người chết có khi bỏ bốn ngày ở ngoài phố trước khi đem nem vào hố chung để chôn. Miền đất cát trước tối ở vào khoảng giữa hai thành Adessa và Pollowa nay bỏ hoang cả, chẳng mấy đến 85 phần trăm. Những việc ấn thì người xây ra nhiều quá, đến nỗi các nhà quyền binh cũng phải để yên không truy rã kẻ phạm tội nữa.

Quốc-trái Đại-pháp : 3% 1918 60,20 — 5% 1915-1916 74,20. — 5% 1927 69 65 — 6% 1920 87.40.

Tây hành lược ký (1)

(*Tiếp theo*)

Chín giờ sáng ngày 20 Mai, đi qua núi Hòa-diêm Etna ở dưới giáp Messine, thuộc về địa phận cù-lao Sicile của nước Ý-đại-lợi.

Trên đỉnh núi có khói bay ra, chung quanh chân núi cũng có đám Hòa-diêm. Tuy là buổi [illegible] thuốc phiện, chỗ này khí hậu mát lạnh, cũng như bên Âu châu. Vì miệng núi cao lắm nhiệt độ không thấu đến ta được.

Khi đi vào giáp, bến tả là thành Messine, bên hữu là thành Reggio, giữa là giáp Messine. Hai thành lấy đèn ở trên bờ bể và sườn núi cả, nhà cửa thật nhiều, coi ra trù mật và có vẻ hưng vượng lắm. Trên bờ bể có đường xe lửa xuyên núi cho xe chạy.

Hai bên bờ bể cách nhau chừng 60 kilomètres, cách thước hai bên vẫn lại với nhau cũng khéo làm ; có một chiếc tàu thủy, trên mặt tàu đặt đường xe lửa, hễ hàng hóa bên nầy chở sang bên kia, thời cứ xếp sẵn vào toa xe lửa, rồi có máy kéo xuống dưới tàu thủy chở người cũng có toa toa riêng bên kia, rồi có máy kéo toa lên bờ lắp vào toa máy mà chạy. Như vậy khỏi sắp hàng lên xuống, tốn phí thời giờ. Coi đó thời biết người Âu-châu khôn ngoan làm sao, tiếc thời giờ là thế nào vậy !

Vào khoảng năm 1910, một phần thành phố Messine đóng đất và thấy triều lên mà phải sập nát, chết người, nhiều lắm. Đại khái xứ nào nhiều núi Hòa-diêm thường hay bị cái tai biến ấy.

Đi khỏi chỗ nầy một lát, lại qua núi Stromboli cũng là một hòn núi Hòa-diêm ở giữa bể.

Mười một giờ sáng ngày 21 đi qua cù-lao Corse là quê hương Nã-phá-loãn đệ nhất Hoàng-đế. Nước biếc non xanh, liền trước con mắt, mà không thể gần lên thăm viếng, cho phỉ tác lòng sùng bái một đứng Cái-thế-anh-hùng, lấy làm tiếc lắm.

Hai giờ rưỡi sáng ngày 22, đến Marseille, đậu lại ngoài vũng ; bảy giờ sáng mới vào bến.

Trước của vào bến có đặt pháo-đài, và trước mặt bến giữa bể có xây một đáng để cái hòn bến kilomètres, để cho tàu bè đi vào đậu phía trong đó.

Khi tàu ở ngoài xa đi vào đã trông thấy trên mặt đỉnh núi, có một cái nhà thờ cao ngất, trước mặt dựng một tượng người thiếp vàng chói lọi, tức là nhà thờ Notre-Dame đe la garde, và tượng Đức-Bà ; chung quanh các sườn núi, nhà cửa thật nhiều, tầng-tầng lớp lớp, chỗ thấp chỗ cao, trông thật vui mắt.

Đoạn rồi đi qua Château d'if, rồi vào bến. Ai đã đọc bộ tiểu thuyết « Le conte de Mont-Cristo » của Alexandre Dumas Père tiên-sinh, chắc cũng có nhớ cái tên Château d'If nầy.

Trước bến tàu bè lớn nhỏ, không biết cơ man nào mà kể. Tàu ghé vào bến thời đã có các nhà hàng cơm và các hiệu vận-tải cho người xuống tàu đón khách, người của hàng nào, hiệu nào, trên mũ đã có chữ tên hàng hiệu ấy. Đồ đạc cứ giao cho họ, họ đưa biên lai tạo cho mình, bảo cho họ chở mình ở Âu-châu, tức khắc họ đem đồ thất thác quan ngại gì cả.

Lên bến lại phải đo một phòng Thương-chính ở ngay đó trình đồ đạc, khám xét không có đồ lậu cấm mới cho đi. Trên bến có những nhà dài rất cao, rất rộng, để chứa các hóa hàng.

Đến bến đã có quan Công-sứ Volny Dupuy làm đại-biểu Trung-kỳ ở cuộc Đấu-xảo, nghe tin ra tàu đón.

Ngài chiếu cố sắp đặt hành trang cho tôi rồi đem đi tìm chỗ ở.

Đoạn rồi ngài đem lên trường Đấu-xảo chào quan Tổng-sứ Gueside làm Tổng giám đốc sự-vụ Đấu-xảo Đông-pháp và quan nguyên Đông-pháp Học-chánh thủ-hiến Gourdon nay cũng coi về việc Đấu-xảo Đông-pháp các ngài tiếp đãi Phái-bộ một cách rất ân cần.

[illegible] tôi đi lại với ông Brenier làm đốc phòng Thương-mãi ở Marseille, để nhờ ông lo liệu cho mà đi xem những nhà kỹ-nghệ thương-mãi lớn ở Marseille. Hoạn rồi chúng tôi từ giã ra về.

Thành Marseille là một thành-phố lớn đứng về hạng ba và là một bến tàu lớn đứng về hạng nhất nước Đại-pháp.

Dân số chừng hơn 60 vạn người, đang xã rộng rãi, (chỗ thời lối đã, chỗ đỗ bắc-yên) nhà cửa ngay ngắn, (phần nhiều là sân bậy tầng). Vì địa thế chỗ thấp, chỗ cao, (vì nhân đất nói mà lấp ra thành phố) nên đi ngoài đàng thấy lâu dài khi lớn, khi nhỏ.

Ngày nào cũng như ngày nào, xe ngựa vang lừng, (một hai giờ sáng vẫn có xe ngựa rộn rực), người đông như kiến, buôn bán làm ăn, có một về hưng vượng ta chưa từng thấy bao giờ. Nào là nhà máy, cửa hàng, nhà thờ, trường học, nhà bác-cổ nhà thương, vườn hoa, nhà hát, không thiếu một thứ gì. Lại thêm khí hậu ôn hòa, mùa hạ không nóng lắm mùa đông không lạnh lắm nên người giàu có các nơi mùa hạ thường hay về đây lắm nước mặn nồng gió biển mùa đông về đây cho đỡ lạnh.

Marseille đã là chỗ tất do cho tàu bè qua lại lại nhiều những nơi phong cảnh, cổ-tích danh thắng, người du lịch lại đây rất nhiều thời đáng kinh-tế thành-phố nầy, ngày càng phát-đại, cũng là một sẽ tự nhiên vậy. Vì nhân dân càng ngày càng đông thương-mại càng ngày càng thịnh, nên thành phố Marseille tuy lớn, mà nay đã hoa ra chật hẹp, không đủ chỗ làm ăn, hiện nay nhà nước đã cho phép phòng Thương-mại ở Marseille trù liệu phương-pháp, để mà mở rộng thêm ra. Nào là tây đất nói cho bằng, để làm nhà ở, nào là nhân thể mũi xây thành bến cho tàu đậu, nào là xuyên nói, đào kênh cho thuyền đi, Cả hòn núi to nay xuyên qua thông với bến Marseille, cho thuyền đi vào vũng Etang-de-Berre ở về phía tây thành Marseille. Những công-trình to tát ấy chưa để rõ lắc mà nên, nhưng khi đã nên rồi, thời đáng kỳ nghệ, thương mại ở Marseille phát đạt còn chưa biết đến thế nào mà kể.

(*Còn tiếp*) *Phái-bộ Trung-kỳ lược-cáo.*

(1) Xem số báo ngày 5 Juillet.

Cái nguyên-nhân chiến-họa

ở Trung-hoa vừa rồi

Đảng Trực-lệ với đảng Phụng-thiên hai đảng ấy thế lực thành lập mới trong vài năm nay, mà hai đảng thấy hòa với nhau mới gây mối ra từ lúc đảng An-phúc (đảng Đoàn-kỳ-Thụy) khuynh-đảo đến giờ. Lúc trước Trương-tác-Lâm ở Phụng với Tào-Côn ở Trực tuy không được dung-hợp nhau, mà thế-lực hai bên còn lại ở xa lận Nhạc-dương, không có gì đề-xúc đến phương diện Phụng-Thiên. Từ khi đảng An-phúc đã thua, Ngô-bội-Phu oai thanh lừng-lẫy, thế-lực cũng khoảng-đại hơn trước nhiều, Trương-tác-Lâm đối với đảng Ngô không khỏi có ý ưỡng ưỡng ; ngay lúc việc chiến tranh với đảng An-phúc vừa xong, bảo ngoài đã đồn rằm cái tin Phụng Trực xung đột : khi Trương, Tao, Ngô ba người hội-diện ở Bắc kinh, Trương đã chỉ vào giữa mặt Ngô mà nói những điều đoàn-xúc của Ngô với Tào-Côn ; đó tức là cái ngòi xa về việc Phụng Trực chiến-tranh vậy, sau nhân cái việc Tào với Trương thông nhân mà điều đình tạm được cái ác-cảm hai bên, không đến nỗi tức-thì quyết liệt. Từ đó hai bên cũng lo hết sức để mưu triển được tí gì thì [illegible] cho mình, xung đột sẽ ; kết-quả thì hai bên đều có cái quyền-lợi giao-hoán mà hòa-nhân được với nhau cho đến bây giờ.

Ngô-bội-Phu luyện binh ở Lạc-dương, triệu tập quân lính, chỉnh-bị lương giới, sĩ-cũng biết là chỉ không phải vừa. Trương-tác-Lâm thì hùng cứ ở ngoài Quan-đông, gom góp quân-nhu, cũng cùng Ngô sáng đối đãi. Sở-dĩ không quyết liệt ngay là nhờ có Tào-Côn ở giữa, đối với Phụng thiên (Trương) thì là nghĩa thông-gia, đối với Lạc-dương (Ngô) thì là tình bộ-thuộc, có ý bài giải cả hai bên ; lại nhận văn-bằng gắn chính-quyền ở Trung-ương, gặp việc gì cũng giữ quân-thể cả cho hai bên, khiến cho cả hai bên không có cái gì lợi hại xung đột lẫn ; tức như cuộc bội-nghị Thiên-tân năm ngoái, đảng Phụng thiên được hoàn toàn chiếm hết cái thế lực ở ba tỉnh ngoài Quan-đông và các khu-vực Trương đã chỉ định thì đặt toàn tư-nhân của bọ Trương cả, thì đảng Trực-lệ cũng được thêm tỉnh Thiểm-tây, để tư-nhân của Ngô làm đốc quân tỉnh ấy và triệt hết những quân Phụng-thiên còn trú ở Hà-nam, Thiểm-tây, là một lệ vậy. Sau khi phân-phối lợi ích lẫn đó lại xảy ra một việc xung đột nhau là cái sự biến tỉnh Hồ-bắc : Vương-cửu-Linh-Nguyên đốc-quân Hồ-bắc vốn cùng với Phụng-Trực đứng thành cái thế chân vạc ; chẳng may Vương từ khi đi hội nghị Thiên-tân rồi về Hồ-bắc bộ hạ khởi biến loạn luôn, lại vì ngăn cản cái phong-trào tự-trị người tỉnh Ngạc (Hồ bắc) thành ra cái nạn quân Tương (Hồ-nam) đến viện dân-đảng tỉnh Ngạc ; lúc ấy Ngô đem quân đến tỉnh Ngạc, đánh đuổi được quân Tương, bèn lấy cái danh nghĩa tuần duyệt ba tỉnh Hồ, chiếm luôn tỉnh Ngạc ; tuy Vương liên với đảng Phụng cự Ngô mà kết-quả Ngô vẫn thắng ; Phụng Trực xung đột lại kịch liệt thêm lên nhiều. Từ đó đến nay, thời-cục trong một năm trời không lắc nào không chi đình chực bộc liệt ; đốp một cái Lương-sĩ-Di ra tổ chức Nội-các, tuy có cầu Ngô lắm mà Lương vẫn không thích ; đến năm nay Lương xin với Từ tổng-thống bỏ cái lệnh xá Đoàn-chí-Qui, Trương-tác-Nguyên, Trần-

Bộ Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67–74) cảng huynh Chiêu đăng cho. Xưa quán Văn Đường.
Từ rofilms của Cornell

Văn - Vận, Khúc-đồng-Phong, Lưu-Tuấn, Ngụy-tôn-Hân mọi người, nhất thời đều ẩn lên rằng đáng An-phúc với đăng Phụng-thiên ám-trung kết-nước, để trở chế đảng-ngỏ. Vừa lúc Hoa-tuinh-đốn hội - nghị. đại-biểu Trung-hoa đương yên-cầu Nhật-bản về cái vấn đề Sơn-đông, Lương đột nhiên diện cho đại-biểu lên đối với Nhật-bản thoái-nhượng vay khoản tiền của Nhật để chuộc thiết-lộ Sơn-đông, toàn nước bực tức ; Ngô nhân thông điện chỉ xích tội Lương ; từ cá điện ấy ra, không những đảng Trực-lộ như tê-nhiệp-Nguyên ở Giang-tô, Tiêu-diêu-Nam ở Hồ-bắc Phùng-ngọc-Tường ở Thiêm-tây. Biên-trung-Ngọc ở Sơn-đông, Trần-quang-Viễn ở Giang tây hưởng ứng với Ngô, mà đến cả Triện tỉnh ở Hà-nam, Mã liên-Giáp ở An-huy cũng đều có điện tán đồng ngô cả. Trương bấy giờ phải ra mặt bênh Lương, thành ra cái vấn-đề Nội-các là một cái vấn-đề Phụng trực tranh nhau. Ngô liền phát điện tuyên bố tội-trạng Nội-các và hạn định Lương trong bảy ngày phải khử nước ; Lương phải cáo giả đi Thiên-tân. Cái thuốc súng Phụng Trực chiến tranh bèn ở bùng lên mà không thể nào ngừ được nữa

Dịch báo Tau. X.

HÀI ĐÀM

Thuốc đau mắt

Có người đến bảo một ông nhà giàu nhưng mà keo :

— Thưa ông, nhiều đồng bang ta ở xóm vừa bị hỏa-tai kia kể đến nỗi khóc sưng mắt không tài nào chữa khỏi.

— Tội nghiệp !

— Vâng, song các quan đốc-tờ đến nói bây giờ chỉ được những giấy bạc kinh-niên của nhà ông mà đắp vào mắt thì mới cứu được mà thôi.

— Tiếc thay tôi vừa tiêu đi hết cả giấy bạc kinh-niên. Trong nhà chỉ có tinh giấy mới. Đồng-bang ơi !.....

Thưa ông, các quan đốc-tờ lại nói nếu được giấy mới thì lại càng công-hiệu lắm.

Ông nhà giàu vừa Đồng-bang ơi !... chắc là sắp than khóc vì đồng-bang, bỗng nín lặng.

Sơn-phong

VIỆC HANOI

Tin tàu. — Tàu *Hanoi* mang thư đi Hong-kong đường Hoi-hao và Quảng-châu-loan đến ngày 21 Juillet này ở Hai-phong sẽ khởi hành

Thư tín ở Hanoi sẽ mang xuống Hai-phong chuyển xe lửa 20 giờ 7 phút tối 20 Juillet.

Cuộc hành-trình quan Toàn quyền. — Theo như vô tuyến điện ngày 18 phủ Toàn quyền tiếp được sáng hôm nay, thì chiếc tàu *Moqueuse* của quan Toàn quyền đi Quảng châu loan vượt biển bình yên, khí trời rất là thuận hòa.

Kỳ thi về tranh vật-thị của Hội-chợ Hanoi — Ban Hội - đồng « Quảng cáo » của Hội-đồng Hội-chợ đã họp tại phòng Thương-mại chiều hôm qua, để xét thưởng những bức tranh vẽ-thị về cuộc Hội-chợ.

Cả thảy có 45 bức trănh mà nhiều bức tuyệt khéo, nhưng phần nhiều lại không hợp thể-lệ.

Nhiều nhà bội-họa vẫn chưa biết phân-biệt bức tranh thuộc về mĩ-nghệ với một bức tranh về đề in lại thành tờ yết thị khác nhau là thế nào. Vì thế mà nhiều bức tranh thì, tuy rất có giá-trị mà phải loại ra.

Hội-đồng lựa chọn mãi, rồi quyết-định phát thưởng cho ba bức sau này:

Sirius,	giải nhất	100 p. 00
Đồ-văn Ý	giải nhì	75 00
Ng-đình-Chi, giải ba		50 00

Ba nhà có tranh vẽ thi ấy, từ ngày 20 Juillet trở đi có thể lại lĩnh thưởng tại phòng Kiểm-soát của Hội-chợ (Commissariat de la Foire).

Những nhà không được thưởng thì cũng từ ngày hôm ấy trở đi có thể lại phòng Thương mại mà lấy tranh về.

Việc hỏa-tai ở chợ Đuổi. — Số tiền của các nhà từ-thiện đã gởi đến

Sở thu chín :

Mấy ông làm việc ở Sté Contrôle Chemins de fer et Tramways (T. P. Gare Hanoi).....		2p 00
M Trần quang-Bích chemin de fer du Nord (1)...		1 00
M. Nguyễn-văn-Tịch	—	0 50
M. Đinh văn-Mại	—	0 50
M. Phạm-nguyên Hữu	—	0 50
M. Phạm-ngọc-Chấn	—	0 50
M Trần-tiết-Liên	—	0 50
M. Nguyễn-Minh-Hòe	—	0 50
M. Trần-văn-Sinh	—	0 50
M Đỗ khắc-Chúc	—	0 50
M. Trần-quý-Quỳnh	—	0 50
M. Vũ văn-Định	—	0 50
M. Ng.-văn-Đặng	—	0 50
M Ng.-văn Lạc	—	0 40
M Ng.-văn Ngoạn	—	0 30
M. Ng.-đình-Nguyên	—	0 30
M. Ng-huy Thưởng	—	0 30
M. Trần viết-Nhân	—	0 30
M. Ng.-văn- Ảo	—	0 30
M Ng-đình Phúc	—	0 30
M. Bạch Dzi	—	0 30
M Thành-ngọc-Đại	—	0 30
M. Phạm-Viên	—	0 20
M. Ng.-đức Thông	—	0 20
M. Ng.-văn-Thi	—	0 20
Cộng.....		11 p. 90
Cộng số 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 và 8.		640 . 50
Tổng cộng.....		652 p. 40

Bản quán xin thay lời các nhà bị nạn cảm tạ các nhà từ thiện đã gởi tiền đến. Số tiền ấy bản quán sẽ để trình quan Đốc-lý để phân phát cho các nhà bị nạn.

***

Hiện nay ở tòa Đốc-lý đã tìm được đủ danh sách các chủ nhà và các chủ thuê bị nạn hỏa tai ở chợ Đuổi. Cứ như lời các nhà ấy khai trình thì số tổn hại về các nhà cửa bị cháy cộng là 18 000p. và số tổn hại về các đồ đạc bị mất cộng là 15.000 p . Quan Đốc-lý còn đương xét xem lời khai trình ấy có đúng sự thực không. Và danh sách các chủ nhà khai trình ngày nay nhiều người so với danh sách trong thỏ-bạ lại không đúng, nên ngày mai quan Đốc-lý sẽ cử người xuống cẩm lại địa-giới các khu đất, để các chủ nhà đến nhận đất của mình, có ai tên không đúng trong sổ, thì ngài sẽ xét xem các chủ ấy nhượng đất cho nhau ra làm sao. Còn như việc trợ cấp cho các nhà bị nạn, thì quan Đốc-lý định lấy một phần lớn trong số tiền trợ-cấp của chánh-phủ để trợ cấp cho các chủ nhà bị cháy. Còn số tiền của các nhà từ thiện gửi đến, sẽ thêm vào số tiền còn lại ấy, để trợ cấp cho các nhà có đồ-đạc bị mất.

Tòa án Đại hình. — Kỳ án đại-hình của quí tiết thứ ba trong năm 1922 thì định vào ngày 18 Septembre.

Hội-đồng kỳ này có quan cố-vấn Guiselin làm chủ tọa và hai quan cố-vấn Adamolle và Nizet làm phụ thẩm.

Ông Thái-văn-Bốn tạ thế. — Quan thống-đốc Nam-kỳ có điện trình quan Toàn-quyền rằng M. Thái-văn-Bốn là hội-viên dự-khuyết tại Hội-đồng Chính-phủ vừa tạ thế tại Ba-đồng, tỉnh Trà-vinh (Nam kỳ) ngày 16 Juillet.

M. Thái văn-Bốn là một quan chức Annam ở Nam-kỳ rất có tiếng. Ông lại là một nhà điền-chủ giàu nhất trong tỉnh Trà-vinh, có bụng rất trung thành với Nhà-nước, trong mấy lần đại-pháo mở công-thái, ông đều cho vay nhiều lắm. Trong kỳ công-thái Đông pháp bồi thường ba vừa rồi, ông cũng cho vay một số lớn.

M. Thái-văn-Bốn đã được thưởng thụ đẳng Bắc đẩu bội tinh từ ngày 10 Février 1910 và có sung chức hội viên lâu năm tại Hội-đồng quản hạt.

Giải thưởng văn của cô Ngô-thị-Quyên — Bản-quán tiếp được thư của cô Ngô-thị Quyên nói muốn nhờ các nhà văn-sĩ làm giúp một bài ca, để sau này dùng làm bài hát cho lũ trẻ trong khi chơi đùa ở Ấu-trĩ viện. Bài nào hay nhất xin kính biếu hai cái khăn thêu, còn số chục bạc thì cô nhờ bản-quán mua hộ thứ đồ-vật gì cũng đáng giá ấy, kẻo treo giải bằng chục bạc không được lịch-sự, vậy bản quán định khi Hội-đồng điều-tuyết xong, thì nhờ nào quán-quân thì người hai cái khăn thêu, sẽ thưởng thêm một cái biển sơn son thiếp vàng, còn 4 chữ khắc trong biển ấy, tùy ý thọ-chăng ngài.

Tuổi-lệ dự thi như sau này :

Đề mục : một bài ca « thượng lục hạ bát » để dùng làm bài hát cho lũ trẻ trong khi chơi đùa ở Ấu-trĩ-viện. Các bài dự thi không được nói đến những vấn-đề quan-hệ về chính-trị và tôn-giáo.

Giải thưởng : hai cái khăn thêu và một cái biển 4 chữ sơn son thiếp vàng.

Kỳ hạn : hạn từ nay cho đến 31 Décembre này thì hết kỳ thu quyển.

Muốn cho tiện việc rọc phách thì xin nhất thiết dùng giấy tây trắng mà để nguyên tờ, trang trên để tên và chỗ ở, trang dưới viết bài, xin đừng ký tên. Những bài dự thi xin bỏ riêng vào một cái phong-bì gián kín, ngoài nhờ để cho hai chữ « Văn thi » thì khi tiếp được, bản-quán sẽ để riêng ra một chỗ, đợi khi hết hạn, bấy giờ mới bóc. Ngài nào dự thi, xin cứ gửi cao bản-quán.

(1) Cái số nầy, cộng được 9 p. 90 là do M. Nguyễn-văn-Tịch và M. Phạm - duy - Trí chuyển cho bản-quán.

Ngạch Lục-sự tại các tòa Nam-án. — Quan Thống-sứ đã làm một tờ dự-thảo về nghị định lập một ngạch Lục sự tại các tòa Nam án ở Bắc-kỳ mà nguyệt bổng được từ 100 đồng trở lên. Chỉ các viên tham tá chưa các viên thư ký thượng hạng ở ngạch tòa Sứ và ngạch Tư-pháp mới được ứng thi mà thôi. Khi nào có tin đích xác bản quán sẽ đăng lên báo chương.

Thi thư-ký ngạch Tư-pháp — Quan Tư-pháp viện Tổng-trưởng đã định đến 28 Juillet mở kỳ thi tuyển lấy thư-ký mà chỉ những người có bằng Thành chung tốt nghiệp, bằng Luật khoa tốt nghiệp (Brevet de droit) và bằng Cao đẳng Tiểu-học tây mới được ứng thi. Song số những người có bằng kể ở trên này xin ứng thi i quá, nên ngài lại rộng cho phép cả những người không có bằng gì cũng được ứng thi.

Vậy ai muốn ứng thi thì nên làm đơn gửi ngay vào sở Tư-Pháp (Direction de l'Administration de la Justice à Hanoi) vì đến 21 Juillet này thì hết hạn. Còn những các giấy mà thì nộp sau cũng được.

BÁN

Một cái xe ô-tô hiệu « Grégoire » máy moteur « Renaud » 2 cylindres, 12 mã lực, chạy nhanh 45 ki-lô-mét một giờ, 6 chỗ ngồi rộng rãi.

Xe còn tốt lắm, treo nói thực không.

Hỏi tại số 3, Cường Carnot (Phố cửa Bắc) Hanoi. 3301

Phủ Toàn-quyền. — M. Louis Trần văn Minh, tham tá hạng ba Ngạch công-sản và văn tự, tòng sự theo ngạch phủ Toàn-quyền hiện đương ngoi giả hạn không lương thì nay được nghỉ thêm một năm nữa kể từ ngày 1er Juillet trở đi.

Ngạch tham-tá Nam-kỳ — MM. Lê-văn-Truyện và Lê văn-Hà thư ký hạng tư ở Nam-kỳ thi đỗ tốt nghiệp tại trường Pháp-chính vừa rồi thì nay được thăng tham tá hạng tư thuộc ngạch phủ Thống-đốc và các tòa sứ ở các tỉnh.

Thăng thưởng trong ngạch có đỡ. — Các cô đỡ ở Bắc-kỳ có tên sau này đều được thăng thưởng kể từ ngày 1er Juillet trở đi.

Lên cô đỡ thực thụ hạng ba :

Mme Ng-tri-Qui, cô đỡ thực thụ hạng tư.

Lên cô đỡ thực thụ hạng tư :

Mme Ng tri- Phin, Đỗ-thị Hợp, Trần-thị-Ngọc, cô đỡ thực thụ hạng 5.

Lên cô đỡ thực thụ hạng năm :

Mme Trần-thị-Nga cô đỡ thực thụ hạng sáu.

Cô đỡ Cao-miên. — Cô Ng-thị-Chung cô đỡ hạng năm, tòng sự tại Cao miên, thì nay được thăng cô đỡ hạng tư.

Ngạch Y-tế. - M. Phạc có bằng tốt nghiệp trường Thái-y-viện nay được bổ thầy thuốc tập sự kể từ ngày 1er Juillet 1922

Tòa án Trừng-trị. — Sáng hôm nay, tòa án Trừng-trị xử những việc này :

Tranh mối hàng và đánh nhau. — Tên Trương-như-Sơn, Trương-như-Minh, Ng.-văn-Tảo và Ng.-văn-Khai làm công cho một sở Vệ-sinh bị kiện rằng thường hay tìm cách tranh mối hàng của một sở vệ -sinh khác và thông đồng ăn cắp phần nữa. Sau sở vệ sinh này sai người rình để bắt thì lũ tên ấy cầm gậy xâm lại đánh bị thương. Tòa phạt tên Sơn 6 tháng tù và 50 quan. tên Minh và tên Tảo mỗi tên 2 tháng tù và bắt cả ba tên ấy phải bồi 100 đồng cho bên nguyên đơn. Còn tên Khai thì được thả vì không đủ chứng cớ.

Ăn quịt. — Một bôm tên Trương-văn-Phùng cùng tên Tạ-văn-Thu vào hàng nhà một người tên là Ng.-văn-Liễn nằng nặng rượu và ăn cơm, xong rồi đứng dậy quay đầu ra không trả tiền. Người chủ hàng cơm nằm lại đòi tiền thì hai tên nằm lấy tóc cẩn đao đâm. Khi nghe thấy tiếng kêu nằm lên người lính cảnh-sát chạy lại bắt thì lũ tên ấy lại đâm nữa. Tòa phạt tên Phùng 6 tháng tù và tên Thu 1 năm tù.

Đâu tó bất lương. — Tên Ng-văn-Quý 17 tuổi ở với một người tên là Thị-Xoán ăn cắp của chủ quần áo đồng hồ quả quít và một cái vị trong đựng 70p. bỏ vào cái va-lý đợi đến lúc mở sáng mở cửa ra đi. San chủ nhà biết, cho người đi tìm thì bắt được tên đầy tớ bất lương cùng đồ đạc mà tiền thì chỉ còn có hơn 40 đồng mà thôi, Tòa phạt tên Quý 5 tháng tù.

Làm chứng phải phạt. — Tòa phạt Ng thị-Tỷ ở phố hàng Mã-máy 25 quan vì có trát đòi đến làm chứng việc tên Đỗ-văn-Chân ăn cắp những đồ nữ trang của một người tên là Ng-thị-Nghiêm mà không thấy đến.

Ăn cắp của chủ. — Tòa phạt tên Vũ-văn-Đính làm bồi 4 tháng tù về tội ăn cắp quần áo và dao cạo của một người đội và cai lấy là chủ tên ấy

Còn nhiều việc khác chiều hôm nay đang xét

Hội đồng vệ-sinh. — Ban viện Hội-đồng vệ-sinh đã họp tại tòa Đốc-lý chiều hôm qua lúc 5 giờ rưỡi.

Nhà Vạn bảo. — Quan Thống-sứ đã ký nghị-định giao trước cho M. Gaillande là quản lý nhà Vạn-bảo 50.000 đồng để chi phí về việc ở nhà ấy.

Hai đứa giết người đàn-bà Nhật ở Chapa. — Trong một số báo trước, bản báo đã thuật chuyện hai tên bồi và co-li ở trại của công-ty Xi-măng tại Chapa giết chết một người đàn bà Nhật coi trại ấy. Quan tòa Ô Laokay bỏ xong thì chuyển xe-bò chiều ngày hôm kia hai tên ấy đã bị giải về nhà pha Hanoi để quan Dự-thẩm tòa Đại-hình xét hỏi.

Ngạch thừa phái. — M. Ng-liễn-Phan, thừa phái hạng năm ở huyện Phú-xuyên (Hà-đông) nay đổi vào tòng sự tại tòa án đệ nhị cấp tỉnh ấy thay cho M Đặng lý-Phan đổi đi nơi khác.

M. Đặng đình-Hanh, thừa phái hạng nhì ở huyện Phú-xuyên (Hà-đông) thì nay kiêm chức lục sự tại tòa án đệ nhất cấp huyện ấy thay M. Ng-tiến-Phan đổi đi nơi khác.

M. Đặng-lý-Phan, thừa phái hạng năm ở Hà-đông nay đổi đi huyện Phú-xuyên thay M. Đặng-đình-Hanh kiêm chức lục sự.

Tiền trợ cấp. — M. Phan-văn-Ninh, thư ký ở sở Tuần Nga-hải thuộc Hongay (Quảng-yên) được đặc cách lĩnh một số tiền trợ cấp là 50 đồng

Sở Chớp-ảnh phủ Toàn-quyền. — Lương-bổng của những viên chức tòng sự trong sở Chớp-ảnh phủ Toàn-quyền được tăng lên như sau này, kể từ 1er Juillet 1922.

MM Lê-hữu-Chy thư-ký 35 p. Trần-văn-Mai, phụ chụp ảnh 35 p. Ng-văn-Minh tây-phái 10 p. Ng-v-Nghiêm người coi sở 10 p.

Thưởng hàm. — M Lê-đình-Chi là tây-phái thượng hạng chất ở phủ Thống-sứ, quán làng Thịnh-yên, kể từ ngày 14 Juillet trở đi được thưởng tàng cửu phẩm đội trưởng.

CÁO-BẠCH

Sở TÂY-ĐIỆC có lời kính trình các Quý-khách biết rằng : kể từ ngày 17 Juillet 1922 tức là ngày hai mươi ba tháng năm Annam (tháng nhuận) tôi mở thêm đường tàu thủy chạy Haiphong – Phù-Ninh-Giang — Nam-Định cùng là ghé các bến để chở hành khách và hàng hóa.

Các Quý-khách đã biết tàu hành xe vẫn chạy thơ và chạy đến Kiếp xưa nay.

Tàu nông mướn không bao giờ bị khan cạu, các Quý-khách đi không đến nỗi bị ngăn trở về những sự tại ách bất thường.

Mà những người làm tàu như Ba-Toong và Tài-Xế đều là người làm đã lâu năm và cẩn thận,cho nên tàu tôi không bao giờ bị va chạm.

Tàu sạch sẽ, tiếp đãi tử tế và lại có nước chè để Quý-khách xơi.

Mỗi tuần lễ chạy hai chuyến đi và hai chuyến về :

Từ HAIPHONG

Ngày thứ hai (lundi) và thứ năm (jeudi) đúng ba giờ chiều thì chạy.

Sáu giờ sáng ngày hôm sau là ngày thứ ba (mardi) và thứ sáu (vendredi) thì tàu đến tỉnh Nam.

Từ NAM-ĐỊNH:

Ngày thứ ba (mardi) và thứ sáu (vendredi) đúng ba giờ chiều thì chạy:

Sáu giờ sáng ngày hôm sau tức là ngày thứ tư (mercredi) và thứ bảy (samedi) thì đến Haiphong.

Còn như tiền cước và các bẩm xế thì cũng tính theo như các tàu Annam và tàu Khách.

Cẩn cáo

LỜI DẶN. — Xin các Quý-khách ai cần hỏi điều gì ở Haiphong thì cứ đến hỏi tại sở TÂY-ĐIỆC.

Còn ở Nam-Định thì đến hỏi ông BAMARONI làm Đại-Lý.

Đàn bà đi biệt xứ. — Nguyễn-thị-Tươi tức thị Hai, tức Yên 43 tuổi vẻ nghề nghiệp vỏ gia cư ở Hanoi, đã phải đi biệt xứ lại trở về Hanoi thì sở Cảnh-sát bắt được đã giải vào tòa Án.

Mở nghị là của ăn cắp. — Đêm qua, linh cảnh-sát bắt được tên Phạm-văn-Phúc 16 tuổi làm đầy tớ một nhà ở hàng Than, mang một gói quần áo và các đồ vật, hỏ nghi là của ăn cắp thì đã giải về sở Cẩm để xét.

Nhà cửa đất đổ. — Đêm hôm qua linh cảnh-sát bắt được hai người người ngũ ở bè các nhà trong phố thì đã giải vào sở Một-thám để xét cẩn cước.

(Xem tiếp trang thứ ba, cột thứ hai).

78 TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(Dix ans plus tard)

tiểu thuyết

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS

Dịch-giả : NGUYỄN-HẢI

— Thôi đi, anh không biết gì à ?

— Không, từ bến *Bu-vê* đến đây ta chưa được triều-yết Hoàng-thượng.

— Thế là nhà vua cũng đã quên anh nỗi rồi. Chà chà ! mới hả dạ sao ?

— Hoàng-thượng còn bận biết bao nhiêu việc !

Đạt-ta-nhan nhăn mặt một lối riêng chỉ một mình biết làm, mà nói to rằng :

— Ơ ! xin đem danh-dự của em ra mà thề rằng bấy giờ em lại biết yêu Đức ông *Mê-đa-linh* giáo-chủ. Ơ hay, anh *A-tốt*, nhà vua chưa biết anh ?

— Chưa.

— Vậy mà anh không nổi giận sao ?

— Ta nổi giận, vì lẽ gì ? *Đạt-ta-nhan* hiền-đệ ơi, có khi hiền-đệ tưởng rằng ta vì nhà vua mà hành động như vậy đó chăng ? Gã thiển-nhiên đó. ta không quen biết. Ta đã phải trợ cho người cha ta cơ như là biểu-hiện cho một chủ nghĩa thiêng liêng. Nay ta lại xiển lòng vì người con, cũng là vì chuộng riêng một chủ-nghĩa đó.

Đạt-ta-nhan thở dài mà đáp rằng :

— Em vẫn thường nói rằng không hạm mưu gì là điều hay nhất trong trời đất.

A-tốt lại nói :

— Vậy chớ sao ? Hiền-đệ ơi, hiền-đệ chẳng cũng một tính thế như ta đó sao ? Nếu lời hiền-đệ nói đó mà ta đã hiểu rõ thì ra sự cùng khổn của chàng niên-thiếu kia đã làm cho hiền-đệ động lòng. Vậy thì ra hiền-đệ còn làm được điều hay hơn ta đó ! Vì ta đây, ta cần phải làm cho xong một điều bẩn phận, chớ như hiền-đệ đối với con đàng thảm quân thì thật không có chút nợ nần gì. Như hiền-đệ thì có đâu phải trả nghĩa, cho cái giọt máu đào qui bản nhà vua đã đổ rỏ từ trên vào pháp-đài xuống trán ta đây. Cái lẽ sở-dĩ khiến cho hiền-đệ ra tay, chỉ là cái tấm lòng cao thượng rất quí báu của hiền-đệ, hiền-đệ vẫn thường giấu trong cái bề ngoài cười-cợt mà hay bỏ ngỏ mọi sự đó, Hiền-đệ đã làm tận nát tiền của một tên đứa ở, có lẽ cũng là tiền của hiền-đệ nữa, ta cũng khả nghi, vậy mà không mấy kẻ hay cái lòng tốt đẹp của nhà người đó, kẻ biến - lận thiện-tâm kia ạ. Có can chi Hiền-đệ muốn trả lại tiền cho thằng *Ba-lăng-sê*, có phải chăng ? Ta hiểu sự đó làm, hiền-đệ ạ, vì làm một người qui-tộc, đã vay tiền của kẻ dưới mà không lẽ lại chẳng trả cho nó cả vốn lẫn lời. Nếu vậy, ta có cần phải bàn đất *Lapphe* đi, ta cũng bán, không có thì ta coi bán-đi một vài ấp nhỏ. Hiền-đệ sẽ trả được tiền cho thằng *Ba-lăng-sê*, và xin hiền đệ tin cho rằng trong vựa của ta cũng còn đủ thóc gạo cho hai ta và cho *Ba-ôn* nữa. Như vậy hiền-đệ chỉ phải phiền-lụy có một mình mình, và nếu ta thật biết lòng hiền-đệ, thì hiền đệ thường được nói thế này, chẳng không phải là một sự vui sướng nhỏ cho tâm trí ; « *Ta đã làm nên một ông vua* » Ta nói vậy có phải hay chăng ?

Đạt-ta nhan ngơ ngẩn mà rằng :

— Anh *A-tố*, anh *A-tố* ơi, khi nào anh nói với em rằng có một nơi địa-ngục thì bấy giờ em lại sợ vào đấy với chỉa ba. Anh thật là tốt bụng hơn em, mà nói cho phải là tốt bụng hơn hết thảy mọi người. Em nay chỉ còn biết mình có một nết hay, là không có tính ghen ghét. Trừ thói nầy ấy ra. Trời bắt tội em, như các người *Anh-cát-lợi* thường nói, thôi xấu gì em cũng có hết.

A-tố đáp rằng :

— Ta thật không biết người nào được bằng *Đạt-ta-nhan* hiền-đệ Nhưng ta cứ thong thả mà đi như thế cũng đi đến nơi đến chốn đây, mới hiền-đệ vào chơi.

Đạt ta-nhan rằng :

— Ủa này ! Em nghe như đây là quán *Sừng-hươu* thì phải.

Ta xin thú thật rằng ta cũng có chọn nơi này để chết. Ta vốn yêu những nơi queo cũ, ta ưa ngồi cái chỗ nầy mà ta sống năm mươi năm người một lá, trong trí không còn mấy may hi-vọng, thì vừa kịp khi hiền-đệ trở về, bấy giờ là đêm hôm 31 tháng giêng.

— Sao khi em tìm thấy tên đao phủ thì đeo mặt nạ. Phải, ngày hôm ấy thật là một ngày ghê gớm !

Hai anh em vào trong một phòng lớn xưa kia là nhà công sảnh. Cả quán trọ và riêng một phòng ấy, thấy đều bẩn đồi đi nhiều ; chủ quán bấy giờ đã giàu có lắm, nên đã đóng cửa hàng, đổi phòng ấy làm một phòng dụng độ thực phẩm ở các thuộc-địa. Còn các phòng khác trong nhà thì đề nguyên cả đồ đạc mà cho khách lị thuê. Khi *Đạt ta-nhan* nhận ra được những đồ đạc trên từng gác thì trong lòng cảm động không biết dường nào ; nào là bàn ghế, nào là những nệm trải, nào là bức họa-đồ. *A-tố* thường nhắc lại những mười một năm trời ! Chà chà ! em đã coi như một thế-kỷ.

A-tố nói :

— Mà ta thì coi như mới có một ngày. Hiền-đệ ơi, hiền-đệ có thấy chăng, lòng ta vui thì mà nghĩ được rằng ta giữ hiền-đệ lại đây, cầm tay hiền-đệ, yên lòng mà quẳng gươm dao ra tận đáng xa, không còn lo ngại gì mà giữ tới bình rượu nho này. Ơ ! Lòng vui thì này, vì nếu có hai bạn ta ở hai góc bàn kia, *Ra-ôn, Ra-ôn* yêu-quí của ta đứng bực của kia mà giương cặp mắt long lanh mà êm ái nhìn ta thì bấy giờ lòng vui thì này, ta mới tỉ ra cho xiết được.

Đạt-ta-nhan rất cảm động mà rằng :

— Phải, phải, trước hết em chịu phục cái đoạn thứ nhất của anh nghỉ. Trong lúc ta đang phải run sợ mà được mỉm cười thì thật là một điều êm ái, vì được nghỉ đến rằng không biết chừng lúc nào ông *Mộc-đăng* hiện-hình ra ngay chỗ cửa kia.

Giữa lúc ấy thì bỗng thấy cửa mở ra. *Đạt-ta-nhan* đều là người can-đảm như thế, cũng phải run sợ không thể nào cho đầy nổi. *A-tố* biểu ý, mỉm cười mà rằng :

— Đó là ông chủ nhà mang thư gửi đến cho ta đó.

Người kia đáp :

— Vâng, thưa *Mi-lo*, quả tôi mang một phong thư đến hầu nghị.

A tố không nhìn, tiếp lấy thư mà rằng :

— Ba-tạ. Chẳng-có, vậy chớ chỉ ông có còn nhớ ông nay chăng ?

Ông lão ngẩng đầu lên, nhìn kỹ *Đạt-ta-nhan* rồi nói rằng :

— Không, bẩm không.

A-tố nói :

— Đây là một người bạn của ta, ta đã nói chuyện với lão ; ông đây mười một năm về trước chẳng ở đây với ta.

Ông lão đáp :

— Ơ ! Ngu tại nhà nầy, kể có bao nhiêu khách lị !

— Mười một năm nay ta ngụ tại đây ngày 30 tháng giêng năm 1644.

A-tố nói thêm vào như vậy, tưởng làm cho anh-quân nhớ ra được chút nào. Nhưng ông lão mỉm cười mà trả lời rằng :

— Cũng có lẽ, phương chi bấy lâu nay !

(Còn nữa).

ĐỒNG-HỒ VÔ KIM

BẢO HÀNH 5 NĂM

Máy chạy tốt như bằng

Có cả đồng hồ đeo tay bằng giá rất đắt

Một pa đim có chất đá quang, đi mưa gió ban đêm

Giá . . . . . 5 $ 75

BÁN Ở HIỆU :

A. PERROUD (Nhà xanh)

39, Phố Paul Bert. — HANOI

2009

HỎI KẺ PHẢI ĐAU

Mấy hôm nay người Nam-Việt phải đau nước, phải xót xanh, phải đau khi quốc mà đi chứng trước không phải dường, hoàn là đi không chứng trước nào có nay hỏi những người phải đau khi quốc đi kinh niên, hoặc phải đau ở phải ; xây hỏi đau người phải chăng tức, xây tải khuyên các người nên khỏa ngay đi.

Bệnh đau phải, trước kia tôi đã bảo là một bệnh phổ-thông, vì bệnh ấy là một bệnh truyền từ nhượng-bản. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người ; mà nhất không sống được bao nhiêu và phải chịu không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người có biết không ? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong M năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt trên đó sẽ mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con nết phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con để cái được, thì chỉ sinh con cái yếu đét, gầy mòn thôi.

Hỡi người Nam-Việt, nên các người không muốn giống Nam-Việt bao năm đi, nên các người nhớ mà muốn giống Nam-Việt tiến diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy tôi viết thư cho hiệu Bảo-chế MONTÈS số 8 *Paul Bert Hanoi* mà bắt mua một lọ SANGROSIROM giá là 9 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa nhỏ, uống một lọ, thì ít ký khỏe mạnh và hết đau

BRONCHOSERUM

Một lọ. . . 0 $ 90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon

Giá một chai là . . . . . 2 $ 25

DẦU GAN CÁ THU

Một lít. . . . . 12 f. 00

Bộ to 1 $ 90 đến 2 $ 00 (tùy theo giá bạc kho Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh hoa rất thần hiệu

(SIROP N)

Một chai. . . . . 1 $ 60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »

Một lọ. . . . 1 f. 45

Bộ 0 $ 70 đến 0 $ 80

Sáu lọ. . . . 6 . 24 f. 50

Bộ 3 $ 90 đến 4 $ 00 ;

Thuốc nước bổ huyết « LE PEPTO KOLA ROBIN »

Một lọ . . . . . 11 f. 80

Bộ 1 $ 70 đến 1 $ 80

LE SIROP DE HÉMOGLOBINE BYLA

Thuốc (mạnh-hổ bổ huyết)

Một lọ . . . . . 11 f. 40

Bộ 1 $ 80 đến 1 $ 90

CACHETS ANTIGRIPPES

Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa này thường hay hại người ; hết là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên dùng bảo-hiểm mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu để cứu vớ số người ai cũng biết rồng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đừng-hà uống một viên rồi uống nước rất nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ sáng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rồ nhiều nước nóng nà ở người cho nóng đều thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bảo chế MONTÈS, 54, phố Paul-Bert, Hanoi

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi sở mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà làm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông rất ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,

Ed. MONTÈS,

54, Rue Paul Bert, Hanoi.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Mấy tiếng nổ dữ dội. — Sáng hôm thứ ba, hồi 8 giờ, có một bọn cu-li đang khiêng những bì quặng mỏ chứa ở Sáu-kho đã 5 năm nay xuống tàu thì tự nhiên một bì nổ đánh đùng mấy tiếng để đó, bị thương 5 người mà một người bị ở tay rất nặng. Có nhiều quặng mỏ bắn ra đến 15 thước. Cái mái kẽm ở kho cũng bị thủng mất 18 miếng lớn. Bây giờ quan thầy thuốc ở bên tàu *Amboise* đạo ở bến liền đến buộc thuốc ngay cho mấy người bị thương

Xe đè gãy chân. Chiều thứ hai, hồi 5 giờ rưỡi, Ng-v-Ngu, 22 tuổi đang đánh một cái xe ngựa tải đồ của hiệu Denis Frères ở Sáu-kho trở về thì bị ngã lăn xuống đường, bị bánh xe đè gãy mất bên ống chân trái. Phải khiêng ngay vào nhà thương.

Từ-thi của binh-sĩ ta. — Chuyến tàu *Amboise* ở Marseille sang vừa rồi, có đưa về ba cái linh-cữu của binh sĩ ta từ trận tại Đại-pháp năm trước.

NAM-ĐỊNH

Từ trên cây lăn xuống. — Đang lúc nghỉ mát nằm xem các anh chọc thủng, thì đâng sau nhà trào có tiếng đánh rắc một cái cực ghê gớm rơi xuống, thì thấy một cậu nằm bất tỉnh nhân-sự.

Số là có một cậu đi xem hội, trèo lên một cành cây xoan tây, chẳng may gỗ rên gãy rơi xuống thì cậu nằm cứng đơ ra, ngay lúc ấy thì quan Đốc Lanrès cùng mấy qui quan và mấy nam-quan ở trong rạp chạy ở ra cấp cứu làm phép hô-hấp cho tỉnh lại, song không công hiệu, nên mang ngay vào nhà-thương.

LẠNG-SƠN

Ngày hội 14 Juillet. — Các cuộc lễ kỷ-niệm 14 Juillet đã xong chiều hôm 14, nay lược kể như sau này :

Chiều tối hôm 13 Juillet

18 giờ, Bắn súng đại-bác — 21 giờ, Rước đèn, múa rồng — 21 giờ 30, Tan đèn — 22 giờ, Hát tuồng Tàu.

Sáng hôm 14 Juillet

6 giờ, Bắn súng đại-bác — 7 giờ, Điểm binh — 8 giờ, Lễ-cột mỗ — 9 giờ 30, Thi chạy — 12 giờ, Bắn súng đại bác.

Chiều hôm 14 Juillet

16 giờ 30, Thi ngựa :

1° Ngựa dọc Annam. — Giải nhất 20 p. người lính giải M. Trần-v-Mai ; Giải nhì : 10 p., M. Trương-bá-Trí ; Giải ba : 5 p., M. Đinh-văn-Mạc.

2° Ngựa dọc giống Tây (lai). — Giải nhất : 25 p., người lính giải, M. Francois Diêu ; Giải nhì 12 p., M. Đinh-v-Hòe ; Giải ba 6 p., (giải này không có, vì số ngựa thi chạy không đủ 5 con.

3° Ngựa cái. — Giải nhất : 16 p. người lính giải, M. Nông-minh-Vân. Giải nhì : 8 p., M. Trần-v-Hai ; Giải ba : 4 p., M. Lý sĩ Nhân.

4° Các thứ ngựa thi lấy giải to trở ngựa cái). — Giải chất : 50 p., người lính giải M. Đinh-v-Mạc ; Giải nhì : 25 p., M. Trần-v-Hai ; Giải ba : 10 p., M. François Diêu.

Bắt đầu lúc thi ngựa, và lúc thi xong, thì có phường nhạc của đạo lính Lê-dương thổi rất là vui vẻ. Tuy hôm ấy trời mưa to, nhưng người đi xem đông quá. Vì đã mấy năm nay tỉnh này không thi ngựa.

TUYÊN-QUANG

Thăng thưởng. — M. Trịnh-văn-Lập, chủ sự sở Điện-báo Tuyên-quang nguyên thư-ký đưa-điện hạng nhất, nay được thăng thưởng hạng hạng tư. kể từ 1er Juillet trở đi.

Văn-Giang.

VIỆC KINH-ĐÔ

Tiền thưởng các vệ linh Khố-xanh. — Nhân ngày lễ Kỷ-niệm 14 Juillet quan Khâm-sứ Trung-kỳ có chuẩn một món tiền 1.000 $, để thưởng cho tất cả các vệ linh Khố-xanh Trung-kỳ mỗi người một ngày bằng. — 55 tiền ấy tuy là không bao nhiêu, nhưng cũng đủ chứng rằng : vì tấm lòng trung-thành của quân sĩ mà được thưởng như thế tưởng cũng thật là vinh hạnh lắm vậy.

Đi xe đạp rất có tài. — Chiều hôm 9 Juillet ở lối đường Paul-Bert gần chỗn đầu cầu Gia-hội có một người coo trai chừng 20 tuổi đi cái xe đạp rất có tài làm cho những người thấy lạ mà lại xem một hội hè gì lạ, người ấy đi xe có tới như những cách kì sau này :

1° Đi xuống dốc và lên dốc, những nơi bến rất hẳm mà không hề ngã.

2° Đang đi ở trên xe bỗng đứng lên trên yên mà xe cứ chạy, một hồi lại ngồi xuống thò chơn mà đạp cho xe chạy rồi lại đứng lên. Một hồi lại đứng một chơn ở trên yên, còn một chơn đạp lên trên cái bề lái (guiden) lấy chơn mà bắt xe đi quanh quẹo nơi các lối đường trong nhỏ.

3° Đi nghiêng nghĩa là ngồi trên xe mà cho cái xe lật về bên tay phải, chạy một hồi lại lật qua bên tay trái chạy một hồi như là toang cả xuống đất, rồi lại ngay lên được liền

4° Nằm lên trên xe lấy hai tay mà đạp cho xe chạy ; đoạn lại ngồi xếp bằng tròn trên yên xe như là ngồi trên ghế vậy.

5° Bốn cách đã kể trên xem cũng rất giỏi, nhưng còn có cách nầy mới thật là tài, nghĩa là ngồi trên xe đứng im một nơi trời buổi lâu mà xe không ngã, cách lấy mới thật khá gọi rằng giỏi vậy tưởng rằng đi xe đạp cách gì rất là có tài, có lẽ người được xem chịu mất tiền cũng bằng lòng mà cho là xứng đáng.

Nếu như người nầy đem xe đến trong các nơi đình đám mà cho người xem lấy tiền cũng có thể lấy được lắm tiền, mà nhơn nghề đi xe giỏi rồi cũng có nơi thuê vào mà làm trò cho thiên hạ được xem một cái tài tuyệt kỳ chẳng mấy ai làm được.

VIỆC TRUNG-KỲ

THỪA-THIÊN

Một việc vu-oan rất nhân tâm

Cách vài hôm nay, ở làng L. Đ thuộc huyện P. L. có ông lão kia bán cho người ở làng khác một con trâu, khi người mua trâu đã dắt trâu ra khỏi địa phận làng thời con trâu nổi điên quật phải người đất nó một cái rồng ruột rồi nó dứt dây thông chạy qua cho người lấy bị thương nặng ngã lăn xuống đất, vết trâu quật nặng quá nên đổ ruột ra ngoài nằm đó, một lúc thôi có người đi qua trông thấy, chạy về báo với những kẻ hương chức trong làng. Lẽ phải những người hương chức thấy kẻ mắc hoạn nạn khổ sở như thế thời nên lập tức đem đến nhà thương điều trị mới phải, lại như đã khỏi địa phận làng mình rồi thời việc kẻ nên giao cho làng khác lo liệu. Hai lẽ phải ấy đã không làm thời chớ bọn hương bảo làng L. Đ lại còn xúc dân ra khiêng người bị thương ấy về đến nhà chở bán trâu mà bồ đó lại giả họa rằng : nhà ấy có trâu mà không chịu giữ để quật người ta bị thương, như thế có phải là cố gieo họa cho người hoặ có hiểm thù gì nhau chăng ? Nghe đâu khi nhà chủ bán trâu thấy có sự ấy, liền đi báo với huyện sở tại, quan huyện cho người đến khám thời người bị trâu quật vẫn còn sống mà khai với huyện phải rằng : vốn đã khắc khải với những ông chức việc làng L. Đ. xin chỗ mình lên nhà thương điều trị, nhưng bọn ấy quyết không nghe, cố gánh về nhà chở bán trâu bồ đó, khi huyện phái biên lời khai song thì lập tức sai thuê đò chở lên nhà thương, nhưng khổ thay bị trâu quật rượt đã hai đêm một ngày không điều trị cho nên khi chở ra đến bến sông thời người ấy phải chết ! Việc này nghe đâu quan đương trị tội những kẻ vu-oan giá-họa cho người ta, nhưng chưa rõ các điều bình phạt sẽ thi hành là thế nào ?

ĐỒNG-HỚI

Phát phần thưởng. — Ngày 13 Juillet, tại trường Pháp Việt bị-thể Đồng-hới, có phát phần thưởng cho các học-trò năm-nữ. Hồi bảy giờ rưỡi, có quan công-sứ, các qui-quan và hai quan tỉnh-thần tới chủ tọa. Ông Đốc trường bị-thể đọc một tờ chúc, đại ý như sau này :

Trước hết khen học-trò trong niên-học nầy đã làm được hai sự hay : Một là : trong kỳ Tết Annam có góp nhau lại được một món tiền đã giúi về biếu Hội Hồng-thập tự để giáp đỡ những kẻ bị giặc mà phải nghèo nàn khốn-đốn ; hai là trong cuộc Quốc-thái Đông-Pháp mới rồi, các học-trò có mở cuộc sổ số mà mua trái-phiếu để tuyên cáo cho nhân dân trong tỉnh. Sau lại mừng học-trò năm nay thi đậu bằng cấp Sơ-học được đông hơn mấy năm trước : trong số học-trò đi thi là 88 mà đậu được 31. Lại báo cáo học trò đã đi đậu rằng : người nào còn trẻ tuổi và nhà đã ấm, nên gắng sức đeo đuổi học thêm ; còn người nào lớn tuổi và không thể học thêm nữa được, thì phải kiếm nghề-nghiệp mà làm ăn. Tùy sức mà kiếm nghề, nghề gì cũng hay cả, vì nhất nghệ tinh, nhứt thân vinh, chớ không phải đeo đòi làm cho được công việc nơi mấy chỗ công-sở, mới gọi là vinh đâu !

Khi ông Đốc đọc tờ chúc xong, thì quan Công-sứ đáp lại, đại ý cũng như thế nầy :

Học trò năm nay đậu bằng cấp Sơ-học được nhiều hơn mấy năm trước là cũng nhờ có các giáo chức biết ra sức dạy về. Còn như lời nói : « nhứt nghệ tinh, nhứt thân vinh » thì ngài lấy làm hiệp ý lắm. Bởi thế mới đây ngài có lập ra hai sở nghệ học ở tại Đồng-hới ; một sở làm nghề mộc và nghề chạm (atelier d'ébénisterie et de sculpture) và một sở dạy đệt tơ và dệt kén (atelier de tissage et de dévidage). Hai sở ấy là cốt để cho học trò nam nữ trong tỉnh tới học cho biết nghề cầm tay.

Hiện nay ở sở dạy nghề mộc và nghề chạm, đã có mười bốn người học trò lớp nhứt trường Pháp-Việt bị-thể đến học ; còn sở dệt-tơ và dệt kén thì có mười sáu trò-nữ thường ngày tới lập.

Như thế mới là gọi học thực-dụng. Ước gì như ở các tỉnh đâu đấy đều lập một dạy công-nghệ cho học trò tới học tập, thì thương lai sự ích lợi biết là bao nhiêu.

TOURANE

Lễ Kỷ-niệm 14 Juillet. — *Ngày thứ năm 13 Juillet* :

16 giờ : Phát gạo cho con nhà cực nghèo tại nhà Công-quán

21 giờ : Rước đèn. — Các cơ linh cùng các làng và mấy bang Khách trú đi rước đèn ; đạo rước khởi hành từ trong đồn Khố-đỏ, đi dạo quanh các phố : Jules Ferry, Général Pétain, Quai Courbet Franchet-d'Esperey, Marc Pourpe, Đông-khanh ; lại trở về quai Courbet, kéo tới trước tòa Độc-lý rồi mới giải tán.

21 giờ rưỡi : Thi các đèn lồng tự bên đò An-hải đến sở Khâm bằng Ba giải : 1er 15p. 2e 10p. 3e 5p.

Ngày thứ-sáu 14 Juillet

7 giờ Duyệt binh trước tòa Độc-lý

9 giờ đến 11 giờ. Các trò chơi vật ; leo cột, nhảy bị, v. v. cũng giống như mọi năm thường lệ, ở giữa khoảng đất trống bên cạnh tòa Độc lý với hàng Morin.

16 giờ rưỡi, đến 18 giờ. Đua ghe buồm, ba giải : nhất 8p. nhì 6p. ba 4p. Đua thuyền bơn chèo, ba giải : 6p. 3p. 2p Đua thuyền thúng ba giải : 10p. 8p. 5p. Đến cuộc đua Canot. — Cuộc này là thêm vào mấy chiếc tàu Điệt ngư-lôi của « phái-bộ bọn-đồ » đương đỗ tại Vũng-Tàu, các quan có lâu mới rủ chức ra cuộc thì để cho linh thủy đua lấy đủ sức. Có ba giải : 30p. 20p. và 10p

21 giờ rưỡi. Các qui quan qui phu-nhân mở cuộc dạ yến và khiêu-vũ tại nhà xác.

Hội năm nay cũng vui vẻ như mọi năm, ai gặp lúc trời ủ-ám khí hậu im mát thì đến 14, từ 18 giờ có cơn mưa dông, tuy không to lắm nhưng mưa mãi đến 2 giờ mới tạnh, Trận mưa có giảm mất về đăng hỏa huy hoàng trong đêm ấy, mà mưa mang nhớ đó lại được tốt tươi.

QUẢNG-CHÂU-LOAN

Quan thủ-hiến Quảng châu-loan đã về. Quan thủ-hiến đe la Brosse đáp tàu *Hanoi* đã về tới nơi hôm 8 Juillet, bình an vô sự. Từ hôm ngài về đến nay nhiều việc lắm, nào sửa sang lễ kỷ-niệm (14 Juillet), và lễ ngênhih tiếp quan toàn quyền.

Bão. — Ở đồn Tchimoen (Quảng-châu-loan) đêm hôm 12 Juillet có bão tới, hại nhiều, làng chung quanh đây nhà đổ nhiều lắm, song không có việc gì đến tính mệnh.

Ở Fort-Bayard gió giật mạnh lắm, không biết có tránh được khỏi bão năm nay không.

Dân nàng lắm đã lo cuống.

Thuyền chuyển. — Quan hai thầy thuốc Pierrat chung qui quyền đáp tàu *Hanoi* tới nơi hôm 8 Juillet thay cho quan ba thầy thuốc Simon đổi đi nơi khác.

Nghỉ phép. — Ông Vũ-Tác, đốc học trường Pháp-Hoa Tchékam, được phép nghỉ ba tháng Hè, ông cũng qui-quyền đáp chuyến tàu sáng hôm 1er Juillet về thăm gia-đình ở tỉnh-quốc, thật là vui vẻ thay.

Ông Tác là người giao thiệp rộng, tính nết hòa nhã, chắc bà con ai cũng còn nhớ hồi Ái-hữu ta, có tới ngày nay là nhờ ở tay ông khởi xướng mà ai cũng biết là một việc rất khó.

Vậy chúng tôi chúc ông cùng qui-quyến nhất lộ bình an, mong khi hết phép, ông sang với chúng tôi kẻ chuyện nước nhà cho chúng tôi nghe cho thỏa mãn.

X.

Thương giới tân văn

Ngày 19 Juillet 1922

Giá bạc

Kho Nhà-nước. . . . . 6 f. 75

Nhà Ngân-hàng . . . . . 6 . 75

Tàu tới tàu đi

Tàu *Cordillère* đã khởi hành ở Marseille đi Đông-pháp, và Nhật-bản ngày 30 Juin.

Tàu *Commissaire Pierre Lecoq* sẽ tới Haiphong ngày 12 Août.

Tàu *Hanoi* mang thư đi Haiphong, đường Hoi-hao và Quang tchéou-Wan, đến ngày 21 Juillet này ở Haiphong sẽ khởi hành.

Đấu giá

Ngày 12 Août hồi 16 giờ 30 tại sở Lục-lộ Hanoi sẽ đấu giá làm hai cái nhà ở cho các quan chánh kỹ-sư ở Hanoi

Việc làm đáng là : . 37.167 p. 38

Tiền ký quỹ tạm : . 600 p 00

QUỐC PHIẾU CÔNG-THƯƠNG

(Chỗ mua bán có nhà nước thị nhận)

Giấy quốc-trái Đông-pháp có số số (năm 1922)

Trong các thành phố nào, nội cõi Đông-pháp mà có hãng bạc Đông-pháp lập tại nơi đó và thu nhất là tại Saigon, thì hãng bạc đứng ra thi hành trong cuộc quốc phiếu công-thương đó (mua bán giấy quốc-trái Đông-pháp) trong các giờ hãng bạc mở cửa.

Các việc xin mua bay là bán, tiền mặt, thì hãng bạc nhập vào sổ và thi hành cũng tinh bạc mặt.

Mỗi tuần lễ lại mở lần một lần thì có ra bán giá-cả có nhà nước thị chứng.

Tiền buê-bông thì người bán phải chịu và nếu như giấy quốc-trái đã tại nơi công-thương nào khác, thì người bán phải trả thêm tiền nhà thơ sống tiền báo-kê gởi giấy đó tại.

Tiền buê-bông đó thì tính như vầy.

Cho tới : 100 p. thì là 0 p. 20.

Từ 101 p. tới 500 p. thì là 20/00 (1 ngàn thì tính 2 đồng buê-bông).

trên 500 p. thì là 10/00 (1 ngàn thì tính 1 đồng buê-bông). Mà tí lẻ thì cũng tính 1 đồng bạc.

Các việc xin bán hay là mua ly giá (nghĩa là giá nào có lợi hơn cho mình hay là theo giá mình đã định, thì mãng hạng nội trong tháng đó và tháng sau (không đăng để lâu hơn nữa.

Giấy quốc-trái nào đã bán đứng trong ba ngày trước kỳ xổ số, thì nội trong mười lăm ngày mới giao giấy đó cho người mua, người bán đặng phép hưởng cuộc xổ số tới đó, nếu như hai đàng (người bán và người mua) không giao-kết với nhau cách nào khác.

Nếu như trong sự bán mà mình tính chung với cuộc xổ số, thì lời giao kết đó sẽ ghi vào trong tờ mua bán và tờ đó sẽ giao cho người bán và người mua.

Các việc xin mua hay là bán thì cứ tính bạc mặt mà thôi, cho tới khi nào có lời rao khác

Hãng-bạc Đông-pháp

3299 Ngày 17 Juillet 1922

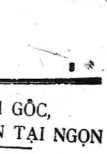
LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, nước bản-quán gửi đâu chỗ mới, thì gửi cho bản quán sai giấy quảo báo, chữa lại thế nào thì biên rõ ràng vào đây, và gửi theo hai bức (0 $ 20) bằng tem sống được) để sai tiền giấy quảo báo

Đã sai không gửi tiền theo thì sở đi nguyên như cũ hoặc phải trễ nãng lắm.

BUÔN TẠI GỐC, BÁN TẠI NGỌN

Có lời kính đưa để Quý-khách biết Công-ty chúng tôi mở xưởng tại Hải-phòng làm đủ các thứ ghế máy kiểu « Thonet » :

Chaises
Canapés
Fauteuils
Rocking-chairs
Porte-manteaux
Tables et Lits

Quý-khách ở xa cần thứ nào, mua buôn hoặc mua lẻ xin viết thư cho Công-ty chúng tôi sẽ gửi ngay kiểu-mẫu và giá-cả để các Quý-khách biết.

NAM-TÂN

66, Boulevard Beansi, 66

2062 HAIPHONG

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SẢN NHIÊN 祭

Tối thứ tư :

CHÂN GIẢ PHU THÊ

Một gái lấy hai chồng mà trinh tiết

Tối thứ năm :

HƯƠNG-SƠN PHẬT TÍCH

Sự tích bà chúa Bà đi tu

Tối thứ sáu

TRAI CHIẾU-QUÂN

Đăng động long nhất chế hồn bà Chiêu quân hiện lên trách vua Hán.

Nhắc trước

Đến chủ nhật 23 tháng 7 này, bản-bội diễn một tích mới soạn cực kỳ hay và lý thú mà thực chưa đâu diễn qua. Là tích : *Bag gi mà rước tiếng ghen vào mình.*

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 19 đến thứ ba 25 Juillet 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chiếu lại 5 giờ chiều, thứ bảy chiếu 6 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

PHONG CẢNH MỘT NƠI CẤM ĐỊA

Rất mới! Rất lạ!

Tất cả là 65 phiến thắng cảnh

Rất hay! Rất lạ!

QUANG-MINH HOÀNG-HẬU

REINE LUMIÈRE

Thiên thứ tư

Nghỉ

CÉSAR BORGIA

Đại bi-kịch đại 5 hồi

Rất nhiều vai đóng và quần áo theo thời bấy giờ

Chép nỗi những đoạn cuối cùng.

Từ 1er Avril giờ đi

Ngày nào chúng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài được biết : chúng tôi, những phiếu bằng số tiền quá hai hào (0 $ 20) trở lên, thì xin gửi bằng mảnh-đa (mandats-postes) ; chứ đừng gửi bằng timbres.

Những số tiền trong hai hào mà trả bằng timbres xin gửi bằng tem giản thư (timbres-postes), từ thứ 0f 10 (0 $ 04) trở xuống ; chớ đừng gửi bằng timbres-quittances, timbres-proportionnels hay là timbres de dimension.

華 PAO-VA 寶

號 八 廿 牌 門 街 浦 荳 仍 河 京 東

Làm và bán đủ các đồ vàng bạc, như : vòng, xuyến, hoa, hột, khuyên, nhẫn, v. v.....

Bán các đồ ngọc và hạt châu rất đẹp ở bên Tân tài sang, đồ sứ, đồ sơ, đồng hồ, nhơn-kính, v. v.....

Làm thực tốt — Giá phải chăng

Xin Qui-khách chiếu cố đến : ●

Phố hàng Bồ, số 38 — Hanoi

Đỗ Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường.
Từ rofilms của Cornell

PHONG-TÀI

HIỆU ANNAM ĐÓNG GIẦY

Số 43, phố Xe-điếu (Rue des Pipes), Hanoi.

Kiểu đẹp! giá rẻ!
Có catalogue riêng, qui-khách muốn xem xin viết thư đến hỏi sẽ gửi biếu.

2064

HỘI PHÁP-THƯƠNG VẬN-TẢI

Số 7, cạnh trường Y-viện

CÓ BÁN: Hai cái nhà thật rộng kiểu mới, số 29, phố Ngọc-thanh định giá. . . . . . 2.800$00
CHO THUÊ: Một khu đất rộng 2.046 thước vuông ở đường Bobillot.

Hội ấy lại chuyên trị đã lâu năm về nghề đóng xe rất tinh xảo. Hiện nay mới có thêm được nhiều kiểu tuyệt đẹp và thanh nhã. Hạng nào cũng có giấy cam đoan chắc chắn.

Ai muốn mua góp tháng hay thuê tạm xin đến đó mà hỏi. Có bán đủ cả các vật dụng làm xe và tính giá riêng cho các hiệu buôn lại.

Tông-Yung-Tài
19, Phố [illegible], Hanoi

NGÀI NÀO MUỐN THỬA ĐỒ GỖ TRẠM VÀ TRƠN THÌ XIN ĐẾN HIỆU

利 THUẬN-LỢI 順

37, phố Hàng Mã-Mây, Hanoi

Hiệu tôi làm được và vẽ được đủ cả các thứ tủ bàn ghế kiểu tây, kiểu ta, kiểu tàu, vân vân

NGUYỄN VĂN THUẬN
SCULPTEUR
37, Rue des Pavillons Noirs, [illegible]

2074

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

Hại sự rất ghê gớm ở bệnh lậu là: Yếu sức đi và mất đường sinh dục. Cái cơ-quan chính nó làm cho mất sức khỏe và những hạt sinh dục dễ hóa ra như hạt sinh dục của các người già. Không còn gì sợ hãi hơn là một người trai trẻ mà không sinh được những con mũm-mạp? Vậy thì phải nên đề phòng các chứng xẩy ra ở bệnh lậu và phải nên kíp chữa ngay khi mới bắt đầu có mủ. Nếu mới thấy trong đường tiểu tiện [illegible] đau, thì phải nên chữa ngay và phải nên giữ gìn những cơ-quan khác, bàng-quang, quả thận cho khỏi mắc bệnh về sau nữa.

Người ta đã có cách chữa rất công-hiệu là thuốc *Santal monal*. Dùng trong mấy hôm đầu là hết đau đớn, hết sưng đường tiểu tiện và khỏi ngay lập tức. Thuốc *Santal monal* này dùng ở các nhà thương khắp hoàn cầu, vì nó là một thứ thuốc rất quí rất hay. Nó lẫn vào với nước tiểu và làm cho nước tiểu thành ra xanh, làm cho sạch những mụn con mọc ở các cơ-quan, như thế bệnh lậu khỏi ngay lập tức.

Ở các hàng bào-chế to đều có bán

2056

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 64

HÓA-HỌC CHẤT
và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BONNET-LARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa a-phiến
SOLUTION R. HOLBÉ
2$60 một chai
Theo luật mới ra Muốn dùng thuốc này phải [illegible] đơn quan Đốc-tơ người Pháp thì mới có thể mua được.

Gouttes « MÉTHARSINATE »
1$00 một lọ
Thuốc bổ sức, [illegible] ăn-ngủ, [illegible] mệt không [illegible]

Mấy thứ bản-hiệu hay bán:
Các thứ thuốc nước đựng lọ kín để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE
Thuốc tiêm gọi là 914 trị bệnh Giang-mai
Thuốc ho gió SIROP PECTORAL đặc cổ, sổ-mũi. Thuốc lao chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS
thuốc nồng — 2$00 lọ 30 viên
thuốc thụt — 0$90 một chai
Chữa các chứng lậu, chẳng kì mới hay cũ: uống thuốc cachets antiseptiques và thụt thuốc blennorracide của Bản hiệu thì chắc khỏi. Thuốc này đã chữa được [illegible] số người khỏi bệnh lậu.

Gouttes « VIRGINIE »
1$80 một lọ
Trị những bệnh đàn bà như: Kinh nguyệt không điều, hay là khi hành kinh đau đớn mình mẩy, như đau bụng, [illegible] con, uống thuốc này đổi máu sấu lấy lại máu tốt trong mình đã hao kém.

ĐỒ BUỘC THUỐC
ĐỒ DÙNG ĐỂ THÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC
ĐỒ MỔ-SẺ
Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc Citrate và thuốc Bromure
Bán cuộn và bán bao kín
Bán cất và bán lẻ

« THUỐC DÊRÊ »
0$90 một chai 1/4 littre
Trị bệnh giang mai bất kì mới hay cũ. Dùng thuốc 914 rồi thì nên uống thuốc này cho tiệt nọc! Dùng thuốc khác rồi cũng cần phải uống thuốc này thì mới chắc khỏi hẳn được: Thuốc này rất hay, rất quí; vì chẳng hại gì đến sự sinh dục, lại bổ sức cho người có bệnh.
Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai lớn littre. Giá có 3$00 mà thôi

Nhà Bán đồ « TÂN TÁM » Hà nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

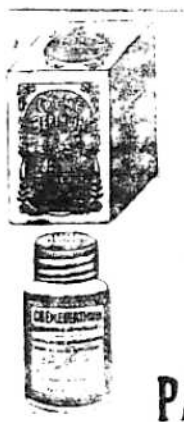
TAM TỈNH Y QUÁN

Hiệu chúng tôi nay có thầy thuốc án mạch, biết thực hư hàn nhiệt, trị bệnh biết nội ngoại căn nguyên, hoàn tán cao đan, chế luyện tinh tế, hiệu nghiệm lắm lắm, dẫu chứng cực nguy cực trọng, mà sẽ sống phúc còn, chữa cũng được hồi sinh khởi tử, giàu [illegible] phải giá, nghèo cũng quá thì giúp đỡ cho thực khỏi, xin quý khách nhận hiệu Tam-Tỉnh-Y Quán ở phố hàng Mã Mây, số nhà 91, Hanoi.

Xin kể các bệnh như sau này:

Nội thương ngoại cảm chư bệnh, thai tiền sản hậu chư bệnh, tiểu nhi cam kinh tả chư bệnh, [illegible] trĩ kinh niên đàn [illegible] họ lao đàm suyễn, [illegible] thũng cổ chướng, [illegible] thấp, bát toái, đau mắt [illegible] mờ [illegible] mộng tinh, di tinh, luy tinh, lậu [illegible] bạch chọc, hạ cam [illegible] chi, [illegible] kinh nguyệt bất điều, khí hư huyết [illegible], bạch đái, xích đái.

Thuốc lậu cực biệt, giá:
Một chai thuốc nước [illegible] 0$50
[illegible] thụt [illegible]
Một hộp thuốc [illegible] 1 [illegible]

KEM

HIỆU

BERTHUIN

Xoa thứ kem này thì da dẻ được mềm mại, chả khác gì nhung vậy

PACHOD Frères & Cie LYON

SỞ TÀU TÂY BIẾC

Kể từ ngày mười bảy tháng bảy năm một nghìn chín trăm hai mươi hai tây
(Tức là ngày hai mươi ba tháng năm dư Annam)

HAIPHONG NUI-NGOC		HAIPHONG-PHỦ-LẠNG-THƯƠNG		HAIPHONG ĐAP-CAU		HAIPHONG-HONGAY		HAIPHONG-NAM ĐINH	
Ghé các bến Quang-Yên [illegible], Văn-Hoa - Tiên-Yên		Ghé các bến Yên-[illegible] Đông-Triều Phả-lại		Ghé các bến Yên-Lãng - Đông-triều Phả-lại		Ghé bến Quảng-yên		Ghé đủ các bến	
Đi	Về	Đi	Về	Đi	Về	Đi	Về	Đi	Về
Thứ hai — tư — sáu	Thứ ba — Năm — bảy	Thứ ba — Năm	Thứ ba [illegible]	Thứ tư — sáu	Thứ năm — bảy	Chủ nhật Thứ ba — bảy	Chủ nhật Thứ ba — bảy	Thứ hai năm	Thứ ba — sáu
Đúng trưa	Sáng sớm	Sáu giờ tối	[illegible]	Sáu giờ tối	Sáng sớm	Đúng trưa	Năm giờ chiều	Ba giờ chiều	Sáu giờ sáng
Núi Ngọc	Haiphong	Phủ-lạng-thương	Haiphong	Đáp cầu	Haiphong	Hongay	Haiphong	Nam-Định	Haiphong
Thứ ba — năm — bảy	Thứ tư — Sáu — Chủ nhật	Thứ ba — Sáu	[illegible] — Bảy	Thứ năm — bẩy	Thứ sáu Chủ nhật	Thứ hai (đêm) — tư (sáng)	Thứ ba (sáng) — tư (chiều)	Thứ ba — sáu	Thứ tư — bảy
Mười một giờ sáng	Sáng sớm	Năm giờ rưỡi chiều	Sáng sớm	Sáu giờ tối	Sáng sớm	Chủ nhật (đêm)	— hai (sáng)	Ba giờ chiều	Sáu giờ sáng

3300

CÁO-BẠCH

Chúng tôi kính trình các quí khách biết rằng chúng tôi thuận bán chịu (phối-phát) (Phosphates) [illegible] [illegible] mười gặt rồi mới lấy tiền, song những các nhà tư [illegible] mua chịu phải có g. chắc-chắn để giữ chúng tôi, làm [illegible] như là: đồ bán của nhà ruộng nương (Titres de propriétés, phiếu Quốc-trái (Titres d'Emprunt Français) phiếu Đông pháp công-thải (Titres d'Emprunt Indochinois) vân vân.

Những giấy phiếu Quốc-trái, công-thải mà chúng tôi giữ để làm tin thì bao giờ cũng vẫn là của những các nhà mua hàng chịu đem gửi; mà khi đến hạn giả tiền mua chịu hàng rồi thì chúng tôi giả lại các giấy má ấy, mà nếu đang khi chúng tôi giữ các giấy má ấy có phiếu nào được mở trúng số thì cái số ấy vẫn thuộc về của người có phiếu đem gửi.

Những các lòng đã cải lương rồi mà có những giấy phiếu ấy có thể mua chịu được phối-phát, muốn biết cách thức mua chịu phối-phát thế nào thì các lòng ấy cứ hỏi tại các tòa Công-sứ.

Kính cáo
SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN.
133, Avenue Paul Doumer,
HAIPHONG.

2085

Nº 129

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ quân)

NGUYỄN-ĐỖ MỤC dịch thuật

Bấy giờ nào cờ, nào trống, nào tiếng pháo rạy đất, nào âm-nhạc vang tai, rước nàng *Trường-hoa* ở nhà họ *Doãn* tiến vào nơi đại điện. Tán-lễ-quan xướng lễ: trước triều-kiến Thái-hậu, sau triều-kiến thiên-tử. Vua *Thành-tôn* lại cùng Hoàng-hậu tham bái thiên-địa, rồi vào cung làm lễ hợp-cẩn.

Mặt ngoài thì ban yến cho các quan triều-thần, mãi đến chiều tối mới giải-tán. Đêm hôm ấy vua cùng Hoàng-hậu thành-thân, Kim-đồng Ngọc nữ tụ-hội với nhau, sự ân-ái kể sao cho xiết! Ngày hôm sau, các cung-tần đều đến bái-yết Hoàng-hậu.

Bấy giờ triều chính nhờ có *Lệ-minh-đường* là người tài học mẫn-tiệp, việc gì cũng trôi chẩy cả, cho nên vua *Thành-tôn* không phải lo-ngại, chỉ tham-luyến tân-hôn, thành ra chẳng hỏi đến cung nào cả, mà luôn trong 6 ngày không ra ngự triều.

Hoàng-hậu quì xuống tâu rằng:

— Muôn tâu bệ-hạ! Các phi tần trong cung, ơn vũ-lộ phải nên cho khắp mới khỏi có người oán-hận. Và ngày nào bệ-hạ cũng nên ra ngự triều thì việc chính-trị mới không đến nỗi ủng tắc. Nay bệ hạ không hỏi đến các phi tần, lại không ra ngự triều thì chắc các quan triều-thần, ai cũng cho thần thiếp là người đố kỵ, làm mê hoặc bệ hạ thật tội to lắm vậy.

Vua *Thành tôn* mừng rỡ mà rằng:

— Hoàng hậu nói những câu hiền đức như vậy, trẫm xin vâng theo.

Từ bấy giờ vua *Thành-tôn* ngày nào cũng ra ngự triều. Bà Thái-hậu nghe nói, cũng lấy làm mừng rỡ. Hoàng-hậu lại khiêm cung tiết kiệm, trên giúp đỡ thiên-tử, dưới kính-lễ các quan đại thần, đối với các phi tần thì có lượng khoan-từ quảng đại, bởi vậy hết thẩy mọi người đều ca-tụng là một bà Hoàng hậu có hiền-đức.

Lại nói chuyện *Hoàng-phủ-kính* sai tên lão-bộc là *Lã-trung*, cùng 4 tên gia-tướng về làng, đến chùa Cửu-thiên-huyền-nữ, gọi nhà sư đòi lại cái sản-nghiệp của nhà *Hoàng-phủ* đã gởi khi trước. Nhà-sư thấy cha con *Hoàng-phủ-kính* đều được phong vương, con gái lại làm Chánh-cung hoàng-hậu, mới vội-vàng đem sản nghiệp cũ giao trả lại cho nhà *Hoàng-phủ*.

Lã-trung về thăm nhà, vợ là *Trương thị*, hai con là *Lã-phúc* và *Lã đức* trông thấy, đều mừng-rỡ bội-phần. Hai con *Lã-trung* cũng đã có cháu cả. *Lã trung* bày một tiệc ăn mừng rồi đem gia-quyến tiến Kinh.

Lại nói chuyện Hoa-đình-hầu *Vệ-hoàn* lập một cái nhà lớn tại trong vương phủ của *Hoàng-phủ-kính*, để cùng ở với con rể là *Hùng-hiền*. *Hoàng-phủ-kính* hiềm nhà họ *Doãn* chật-hẹp cũng dọn sang ở tạm tại nhà họ *Vệ*.

Nàng *Vệ-dũng-nga* và *Doãn* phu-nhân đến nói với *Doãn-thượng-khanh* xin cho *Vệ-dũng-bưu* kết duyên cùng nàng *Lan-đài*, vợ chồng *Doãn-thượng khanh* cũng bằng lòng cả, định đến ngày tháng 10 năm ấy thì làm lễ cưới nàng *Lan-đài* lấy *Vệ-dũng-bưu*.

Bấy giờ gặp có kỳ hương thí, khi yết bảng rồi, *Thôi-phan-phượng* đỗ cử-nhân thứ 13, báo tin cho *Lưu-tiệp* biết, *Lưu-tiệp* rất lấy làm mừng rỡ. Sáng hôm sau, quan Hữu thừa-tướng *Lệ-minh-đường* cùng quan phó chủ-khảo vào bái mạng, vua *Thành-tôn* cho chủ-khoa-quan được thăng một cấp.

Cách mấy hôm sau, *Lệ-minh-đường* đang ngồi chơi ở trong thư-phòng, bỗng thấy những quyển văn có châu-phê của các ông tân-khoa để một chồng lại trên giá sách, nghĩ thầm: lối thi cử của ta, vẫn hay cho là phúc-phận, thường có khi quyển văn không thông, mà quỉ-thần cho mắt, trường-quan cũng lầm mà lấy đỗ, nay ta thử mở tập văn này soát lại xem ra làm sao.

Lệ-minh đường nghĩ vậy, mới thò tay lên giá sách, rút lấy một quyển, gặp ngay phải quyển văn của cử nhân thứ 13 là *Thôi-phan-phượng*. Dưới dòng đề tên lại có chua mấy chữ là con rể Nguyễn-thành-hầu *Lưu-tiệp*.

Lệ-minh-đường giật mình kinh-sợ, nghĩ thầm: ta vẫn chắc có nàng *Lưu-yến-ngọc* để kết duyên cùng *Hoàng-phủ thiếu-hoa* trước, cho khỏi phải lo đường kế-tục, ta đây có thể chậm được trong mấy năm nữa rồi mới cải-trang, ai ngờ ngày nay nàng đã thất-tiết mà cải-giá, nghĩ thật đáng giận.

Lệ-minh đường lại nghĩ thầm rằng: đường đường một vị tiểu-thư con nhà hầu tước, đã có cùng người đính ước, khi nào lại chịu thất-tiết phụ lời, hoặc-giả vì cha mẹ nàng ép gả mà nàng cũng học lối ta bỏ trốn, rồi dùng người khác để thay mình chăng, điều đó cũng chưa biết chừng.

Lệ-minh-đường lại nghĩ thầm: nàng *Lưu-yến-ngọc* và *Hoàng-phủ thiếu-hoa* chẳng qua là tư-ước với nhau, cũng khó lòng giãi tỏ cho cha mẹ biết được, trách nào mà nàng chẳng phải cải giá.

Lệ-minh-đường liền đem quyển văn ấy vào trong phòng, đuổi hết nữ-tỳ ra, rồi đưa cho nàng *Tố-hoa* xem và bảo rằng:

— Việc này em khó nghĩ quá! chưa biết hôm nào phải cải-trang! Số là nàng *Lưu-yến-ngọc* đã lấy người khác rồi, biết làm thế nào?

Nói chưa dứt lời thì bỗng nghe nữ-tỳ báo rằng:

— Có Trung-hiếu-vương (*Hoàng-phủ thiếu-hoa*) xin vào yết kiến.

Lệ minh-đường nói:

— Bảo người hãy chờ một chút, rồi ta sẽ ra.

Nữ-tỳ vâng mệnh quay đi. *Lệ-minh-đường* mừng mà bảo nàng *Tố hoa* rằng:

— Để em đem quyển văn này ra mà thử *Hoàng-phủ thiếu-hoa* xem ý thế nào?

Nàng *Tố-hoa* nói:

— Nếu vậy thì hay lắm! ta thử xem chàng có chi hay không?

Lệ-minh-đường lại đem quyển văn cất vào giá sách trong thư phòng, rồi ra nghênh tiếp *Hoàng-phủ thiếu-hoa*. Nguyên *Lệ-minh-đường* nghĩ tình vợ chồng, vẫn hay đến thăm *Hoàng-phủ-thiếu-hoa*, vì thế *Hoàng-phủ thiếu-hoa* cũng thường đến bái-yết luôn. Hai người thỉnh thoảng lại cùng nhau uống rượu nói chuyện. Vừa rồi *Lệ-minh-đường* làm chủ-khảo đi chấm trường, cho nên *Hoàng-phủ thiếu-hoa* không đến, nay trường vụ đã xong rồi, bây giờ mới lại đến bái-yết.

Khi vào tới nơi, *Lệ-minh-đường* mời ngồi, *Hoàng-phủ thiếu-hoa* nói với *Lệ-minh-đường* rằng:

— Ân-sư đi chấm trường về, chắc còn mệt-nhọc, vậy nên hôm nay chúng tôi mới dám đến hầu. Hôm nào thư-thả, xin mượn ân-sư mấy quyển văn trường để đem về nhà xem những câu đắc ý.

Lệ-minh-đường nói:

— Hôm nay tôi không bận gì, âu là ta vào thư phòng cùng xem.

(Còn nữa)

Le Gérant [illegible]